

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10682

Tarih : 21.02.2025

24659

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 21.02.2025

Gülderen VARLI

Van Milletvekili

Yurttaşların kendi dillerinde konuşma, eğitim alma, yaşamlarını ve kültürlerini devam ettirmeleri haktır. Dilsel ve kültürel çoğulculuk ile toplumların barış içinde bir arada ve özgürce yaşama koşulları sağlanabilmelidir. 17 Kasım 1999 tarihinde 21 Şubat'ı Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından "Uluslararası Anadili Günü" olarak kabul edilmiştir. Bugün, dillerin çeşitliliği ve korunması açısından büyük önem taşımakta olup, özellikle kaybolma tehlikesi altında bulunan dillerin yaşatılması ve korunması yönünde bir farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Kaybolma tehlikesi yaşayan dillerin sayısı yıllar geçtikçe artarken bu dillerin korunmasına ilişkin alınan önlemler yeterli gelmemektedir. Alınmayan önlemler ve yapılmayan çalışmalarla her geçen yıl bu dillerin kullanımı daha da azalmaktadır. Alınmayan önlemlerin yanında bir de yapılan engelleme, yok sayma politikaları ve kamusal alanda kullanımlarının yasaklanmasıdır.

Türkiye'de başta Kürtçe olmak üzere, birçok farklı dilin kamusal kullanımı engellenmektedir. Türkiye'de konuşulan diller arasında yer alan Kürtçe, tarihsel olarak çeşitli baskılar ve asimilasyon politikalarına maruz kalmış; eğitim, medya ve kamusal alanda kullanımına yönelik kısıtlamalar uygulanmıştır. Anadilinde eğitim hakkı, evrensel insan hakları bağlamında kabul edilmiş bir hak olmasına rağmen, Kürtçe başta olmak üzere birçok dil halen resmi statüden yoksun olup, kamu hizmetlerinde ve eğitimde yeterince yer almamaktadır. UNESCO'nun "Tehlike Altındaki Diller Atlası"nda da Kürtçenin bazı lehçeleri kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu bilinmektedir.

Yurttaşların anadilde eğitim görme ve hizmet alma talebi görmezden gelinmektedir. Meclis'te, kamu kurumlarında, hizmet alanlarında, eğitimde kendi anadilini kullanamayan Kürt halkı her

gün baskı ve engellemelere maruz kalmaktadır. Kürt kültürüne ve diline yönelik saldırı ve yasaklar sistematik hal almış durumdadır. Kürtçe tiyatro, sinema, konser gibi benzeri kültürel etkinliklerin yasaklanması ve Kürtçe yayın organlarının engellenmesi, Kürtçe kitapların ve Kürt yazarların kitaplarının toplatılması, düğünlere düzenlenen polis baskınları ve bu etkinliklerdeki kıyafet ya da şarkılar üzerinden yapılan tutuklamalar. Kısaca Kürt halkının kültürel zenginliği baskı altında ve hedef alınmış durumdadır. Kürtçe konuşan bireylerin ırkçı saldırılara uğraması ve Kürt dilini yaşatmaya çalışan kurumların baskı altına alınması, yalnızca bireysel haklara değil, toplumsal bir kimliğe yönelik tehditler bulunmaktadır. Bu saldırıların amacı, sadece bir dile veya kültüre değil, çok sesli ve çok renkli bir toplumun temel değerlerine yapılmış müdahalelerdir.

Mesele Kürt ve Kürtçe olunca haber yazan gazetecilerin haberleri suç sayılmakta, inşaat işçileri saldırıya maruz kalmakta, futbolcu ve taraftarlar hedef alınıp darp edilmekte ve kayyım politikalarıyla, yerelde kültürel çalışmalar, toplumsal ve tarihsel hafıza hedef alınmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olan dillerin korunmasına yönelik yürütülen bir çalışma var mıdır? Eğer varsa, bu çalışmaların kapsamı ve içeriği nedir?
2. Türkiye’de, farklı anadillerde eğitim hakkının genişletilmesine yönelik herhangi bir planlama yapılmakta mıdır? Bu doğrultuda, Kürtçenin eğitim dili olarak tanınması hususunda bir çalışma yürütülmekte midir?
3. Kamusal hizmetlerde, mahkemelerde ve resmi işlemlerde vatandaşların anadillerinde hizmet alabilmesi için bakanlığınız tarafından görevlendirilen personel sayısı kaçtır?
4. Türkiye’de dil çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesi adına kamu kurumları tarafından Kürtçe başta olmak üzere farklı dillerde yayın, eğitim ve materyal hazırlanmasına yönelik projeler var mıdır? Varsa bunların detayları nelerdir?
5. Türkiye’de Kürtçeye yönelik baskı ve asimilasyon politikalarına ilişkin tarihsel süreçte yaşanan olumsuzlukları gidermek adına bakanlığınız tarafından herhangi bir telafi edici veya destekleyici politika geliştirmesi düşünülmekte midir?
6. Bakanlığınız tarafından sunulan kamusal hizmetlerde Türkçe dışında başka hangi dillerde hizmet verilmektedir? Türkçe dışında farklı dillerde verilen hizmetlerde Kürtçe var mıdır?

7. Bakanlığınız ya da bağı kamu kuruluşlarında Türkçe dışında farklı dilde hizmet verilmesi için farklı dil bilme zorunluluğu olan bölüm ya da istihdam edilen personel sayısı kaçtır?
8. İnşaatta, ya da başka çalışma sektörlerinde Kürtçe konuştukları için şiddete maruz kalan yurttaşlara yönelik alınan önlemler nelerdir?
9. Kürt işçilere şiddet uygulayan kişi, kişiler ve hedef gösterenlere ilişkin uygulanan cezai yaptırımlar nelerdir? Bakanlığınızın bu konu hakkında yaptığı çalışmalar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
10. Bakanlığınız tarafından 'Yaşayan Diller ve Lehçeler' için 2021 yılında 3, 2022 yılında 3, 2023 yılında 50, 2024 yılında 10 öğretmen ataması yapılmasının gerekçesi nelerdir? Kürtçe öğretmenlik yapan öğretmenlerin mobinge uğradığı iddiaları doğru mu? Doğru ise bakanlığınızın buna dair aldığı önlemler nelerdir?
11. Kendi anadili dışında dil bilmeyen hasta yurttaşlara ilişkin alınan tedbirler nelerdir? Hastanelerde hangi dillerde tercümanla hizmet verilmektedir? Kürtçe tercüman bulunduran hastane sayısı kaçtır?
12. Şiddete maruz kalan, Türkçe bilmeyen, başta kadınlar ve yurttaşlara ilişkin uygulamaya konulan hizmetler nelerdir? Kadına yönelik şiddetle mücadelede hizmet veren kurumlar Türkçe dışında hangi dillerde hizmet vermektedir? Hizmet verilen diller arasında Kürtçe var mıdır?
13. Son 5 yılda yasaklanan, engellenen Kürtçe tiyatro, sinema ve konser sayısı kaçtır? Kürtçe kültürel etkinliklerin yasaklanmasının asıl gerekçesi/ gerekçeleri nelerdir?